

Brainport Partnerfonds overleg

Presentatie door **Remko Blom**
27 oktober 2025

Het boek bevat praktische hulpmiddelen voor bestuurders en managers

Methodologie

5 cassussen op
C-suite niveau

Focus groepen

Uitgebreid onderzoek

OVER DE AUTEURS

Remko Blom is senior onderzoeker bij PwC Nederland. Hij maakt deel uit van de Chief Economist Office van PwC en doet in die hoedanigheid onderzoek naar diverse maatschappelijk relevante onderwerpen om besluitvorming te ondersteunen. Tot zijn werkzaamheden behoren ook markt- en bedrijfsanalyses.

Rem Korteweg is senior onderzoeker bij Instituut Clingendael. Zijn onderzoek speelt zich af op het snijvlak tussen buitenlands beleid, handelsbeleid en veiligheidsvraagstukken. Hij houdt zich onder meer bezig met Europa's strategische betrekkingen met internationale grootmachten, Europees industriebeleid en hoe globalisering verandert door geopolitieke ontwikkelingen.

Hala Naoum Néhme is senior adviseur bij PwC Nederland. Zij staat het topmanagement van verschillende organisaties bij over vraagstukken rondom strategie, risicomanagement en publiek-private samenwerking. Met name risicobeheersing in het operationele proces heeft haar aandacht.

Maaike Okano-Heijmans is senior onderzoeker en programmahoofd Geopolitiek van Technologie en Digitalisering bij Instituut Clingendael. Zij is tevens gastdocent bij de Universiteit Leiden. Haar werk focust op economische veiligheid, digitale soevereiniteit – in Generatieve AI, cloud, halfgeleiders en quantum technologieën – en samenwerking daaromtrent in EU-context en met partners in Azië en de VS.

IMPACT VAN GEOPOLITIEK

Bedrijven staan nu, meer dan tevoren, voor de uitdaging om een strategie te ontwikkelen die hen in staat stelt om met veranderende geopolitieke ontwikkelingen om te gaan. De complexiteit van de huidige geopolitieke omgeving roept de vraag op hoe internationaal actieve Nederlandse bedrijven zich daaraan kunnen aanpassen.

Dit boek schetst hoe bedrijven kunnen reageren en waar mogelijk anticiperen, op geopolitieke ontwikkelingen; van hogere grondstoffenprijzen en exportbeperkingen tot cybeveiligheid of spanningen op de multinationale werkvloer. Het onderzoek, in opdracht van Stichting Management Studies en uitgevoerd door advieskantoor PwC en Instituut Clingendael, laat zien hoe belangrijk het is om geopolitiek een vast en terugkerend onderdeel te laten zijn van de risico- en kansanalyses. Want hoe meer bedrijven geopolitiek inbedden in de eigen strategie, des te meer hun weerbaarheid tegenover geopolitieke risico's wordt vergroot. Maar ook zijn ze daarmee beter in staat de kansen van geopolitieke veranderingen te herkennen en te benutten.

De onderzoekers Remko Blom, Rem Korteweg, Hala Naoum Néhme en Maaike Okano-Heijmans presenteren in dit boek praktische handvatten voor bestuurders om vast te stellen hoe geopolitiek hun ondernemingen raakt en wat de mogelijkheden zijn om hiermee om te gaan.

Geopolitiek valt niet meer weg te denken uit de bestuurskamer van grotere en kleinere bedrijven. Met dit boek in de hand zijn Nederlandse bedrijven in staat zich er beter op voor te bereiden.

9 789083 356071

Stichting Management Studies
geïnitieerd door VNO-NCW
www.managementstudies.nl

Geopolitiek is complex en heeft invloed op lange en korte termijn

Gebruikte definitie

"Geopolitiek ... betreft de uitoefening, vooral door staten, van politieke en economische invloed, ofwel **machtspolitiek**.

Deze machtspolitiek krijgt vorm door het dynamische samenspel van economische, militaire, politieke, technologische, sociale en geografische factoren en speelt zich af in de fysieke en digitale ruimte."

Geopolitiek Klimaat

Bijvoorbeeld:

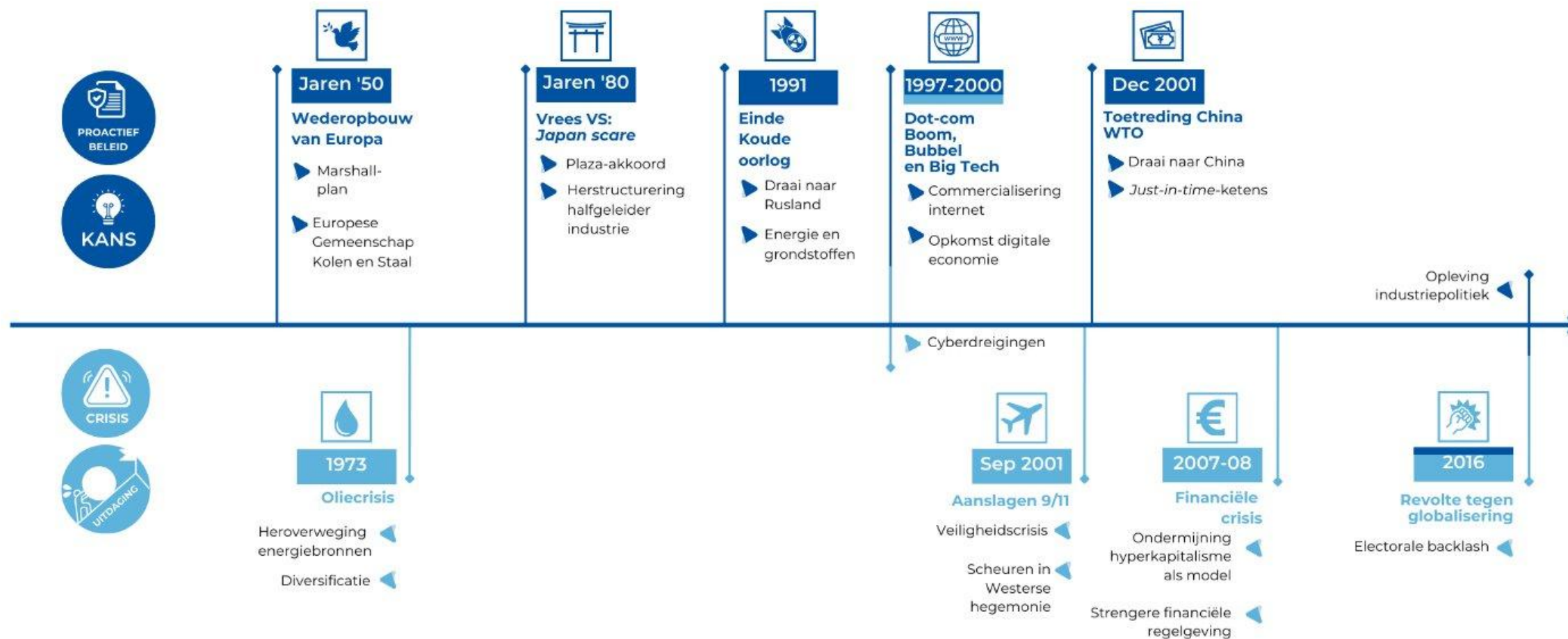
- Verschuivende machtsbalans en systeemverschuiving van unipolariteit naar multipolariteit
- Toenemend gebruik van economische sancties, subsidies en industriepolitiek door staten

Geopolitiek Weer

Bijvoorbeeld:

- Nieuw beleid of wetgeving
- Conflict in Oekraïne en Midden Oosten
- Cyber hacks

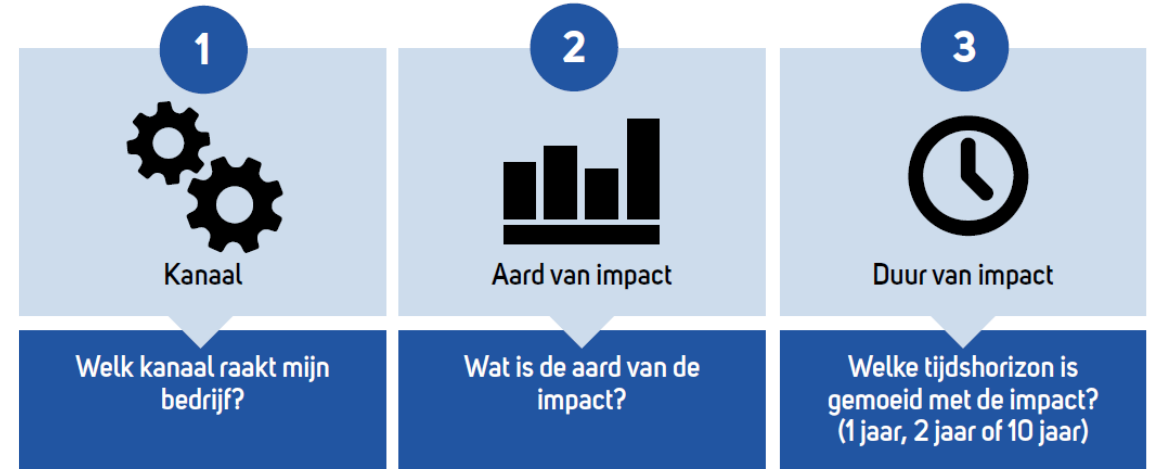
Negen historische kantelpunten als voorbeelden

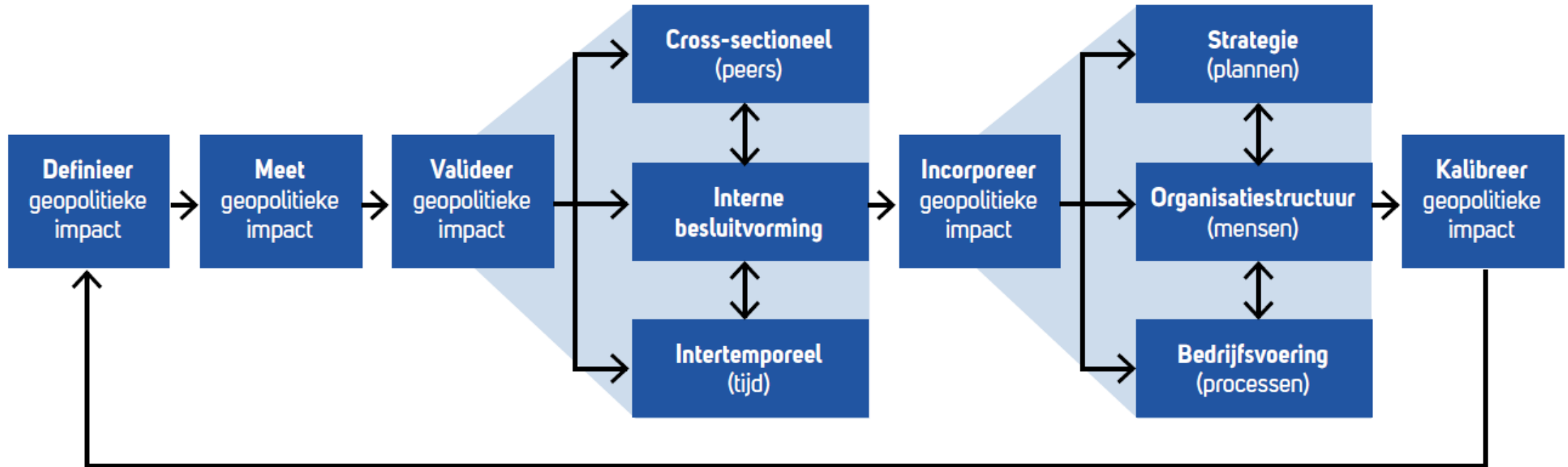
Tien transmissiekanalen van geopolitiek

Drie strategische vragen

Het doorlichtingskader voor geopolitiek en organisatie

Conclusies

**Geopolitiek omvat
kansen en risico's voor
bedrijven**

**Een 'one size fits all'
benadering bestaat
niet, geopolitieke
impact verschilt per
bedrijf**

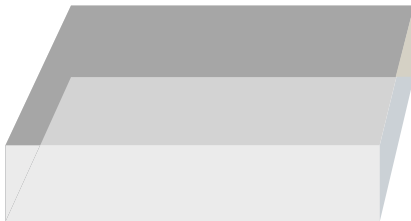
**Bedrijven zetten soms
scenario's in, beperkte
aanwijzingen voor
integrale aanpak**

Aanbevelingen voor een verbeterde respons op geopolitiek

We presenteren vier stappen langs de volgende weg

Stap 1

Maak een onderscheid tussen verschillende **soorten geopolitiek**

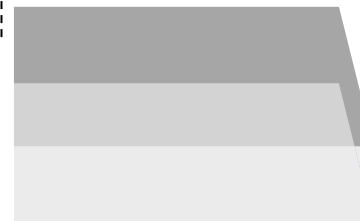
Stap 2

Wees alert op de **veranderlijkheid** van geopolitiek

Stap 3

Begrijp **hoe** de huidige geopolitiek het bedrijf kan beïnvloeden

Stap 4

Volg een **integrale benadering** en stel vast of relevante processen belegd zijn

Thank you